

Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin
Tumov drevored 6
5220 Tolmin
T 05 381 15 26
knjiznica@tol.sik.si

NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin za leto 2017

Vsebina:

1 ZAKONSKA IN STROKOVNA IZHODIŠČA ZA LETNI NAKUP GRADIVA	3
1.1 Zakonske podlage	3
1.2 Strokovna priporočila glede obsega in sestave letnega nakupa gradiva	3
2 NAMEN IN CILJI NAKUPA V LETU 2017	4
3 VIRI IN FINANČNA SREDSTVA	5
4 NAČRTOVANJE LETNEGA NAKUPA PO VSEBINSKIH KRITERIJIH	5
4.1 Načrtovanje nakupa glede na splošne značilnosti okolja	6
4.2 Načrtovanje nakupa glede na posebne značilnosti okolja	8
4.3 Načrtovanje nakupa glede na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja	
4.4 Načrtovanje nakupa gradiva za izvajanje dejavnosti	9
4.5 Načrtovanje nakupa po kriteriju aktualnosti	11
5 NAČRTOVANA SESTAVA IN OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2017	12
5.1 Načrtovana sestava in obseg nakupa glede na Standarde	12
5.2 Načrtovan obseg nakupa po organizacijskih enotah	12
5.3 Načrtovan obseg nakupa glede na priporočena razmerja	13
5.4 Načrtovan obseg nakupa glede na različne vrste gradiv	13
5.5 Načrtovan obseg nakupa e-knjig	14
5.6 Načrtovanje zastopanosti publikacij v javnem interesu in zastopanosti slovenskih založb	15
6 ZAGOTAVLJANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE	15
7 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI	16
8 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK	16
9 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU	17
10 ODPANJA OD STROKOVNIH PRIPOROČIL PRI NAČRTOVANJU	17

1 ZAKONSKA IN STROKOVNA IZHODIŠČA ZA LETNI NAKUP GRADIVA

1.1 Zakonske podlage

Normativni akti in strokovna priporočila, ki vplivajo na izgradnjo knjižnične zbirke in načrtovanje letnega nakupa gradiva:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01, 96/02 in 92/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03, 70/2008)
- Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015). (2005)¹
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, št. 99/13)
- Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020²
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.
- IFLA – Deklaracija o knjižnicah in trajnostnem razvoju

Na osnovi teh aktov je knjižnica opredelila svojo nabavno politiko v Dokumentu o nabavni politiki Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin za obdobje 2016 – 2020³. V Dokumentu je opisano stanje (sestava in obseg) knjižnične zbirke ter določeni vsebinski in formalni kriteriji, po katerih knjižnica načrtno gradi svojo zbirko.

Na podlagi Dokumenta o nabavni politiki knjižnice direktor knjižnice vsako leto sprejme Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva⁴, ki vsebuje kratkoročne prioritete pri izgradnji knjižnične zbirke.

1.2 Strokovna priporočila glede obsega in sestave letnega nakupa gradiva

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe⁵ določa, da splošna knjižnica dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom:

- »monografskih publikacij v obsegu najmanj 200 enot na 1000 prebivalcev. V to je vključen letni prirast najmanj 22 enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev.
- najmanj 100 naslovov tekočih serijskih publikacij, zbirko vsake svoje krajevne knjižnice pa z najmanj 40 naslovi tekočih serijskih publikacij. Zbirko svoje krajevne knjižnice, ki izvaja dejavnost za manj kakor 2000 prebivalcev, dopolnjuje z najmanj 20 naslovi tekočih serijskih publikacij na leto.

Potujoča knjižnica (bibliobus) ima v vozilu na eni vožnji najmanj 2500 enot gradiva.«

¹ Standardi so bili s sklepom Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost z dne 11.9.2014 podaljšani do 30. 4. 2017.

² Dosegljivo na: http://zdruzenje-knjiznic.si/media/website/dokumenti/Strategija-in-izhodisca-zdruzeno_KONCNO.pdf

³ Dokument je objavljen na spletni strani knjižnice: <http://www.tol.sik.si/wp-content/uploads/2014/11/Dokument-nabavne-politike-2016-2020.pdf>

⁴ Objavljen na <http://www.tol.sik.si/katalog-informacij-javnega-znacaja/>

⁵ Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe Uradni list RS, št. 70/2008 z dne 11. 7. 2008

Standardi za splošne knjižnice⁶ glede letnega prirasta določajo:

- »Splošna knjižnica, ki dosega standard za knjižnično zbirko po sestavi, aktualnosti in obsegu, dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom z najmanj 250 izvodov knjig za 1000 prebivalcev in najmanj 25 izvodov neknjižnega gradiva za 1000 prebivalcev, pri čemer ohranja razmerja za knjižnično zbirko.
- Knjižnica, ki ne dosega standarda za knjižnično zbirko po sestavi, aktualnosti in obsegu, dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom najmanj 400 izvodov knjig za 1000 prebivalcev in najmanj 40 izvodov neknjižnega gradiva za 1.000 prebivalcev, pri čemer z ustrežno nabavno politiko uravnava razmerja za knjižnično zbirko.«

Glede na Standarde za splošne knjižnice in usmeritve Ministrstva za kulturo⁷ so izhodišča za načrtovanje obsega in sestave nakupa knjižničnega gradiva za leto 2017:

- nakup 0,26 enote knjižnega gradiva na prebivalca
- nakup 0,03 enote neknjižnega gradiva na prebivalca
- nakup 100 naslovov informativnega periodičnega tiska v osrednji knjižnici
- nakup nad 30 naslovov informativnega periodičnega tiska na organizacijsko enoto
- delež strokovnega gradiva: 60 % naslovov, leposlovnega: 40 % naslovov
- delež gradiva za mladino: 25-30 % naslovov, za odrasle: 70-75 % naslovov
- delež nakupa tiskanih medijev 90 % in neknjižnega gradiva 10 % , vključno z e-knjigami
- nakup vsaj 15 % naslovov publikacij v javnem interesu v vsaki organizacijski enoti knjižnice
- nakup publikacij vsaj 50-ih založb
- nakup in posebna skrb za domoznansko gradivo.

2 NAMEN IN CILJI NAKUPA V LETU 2017

Namen nakupa gradiva v letu 2017 je dopolnitev, posodobitev in prilagoditev knjižnične zbirke, da bo v čim večji meri odgovarjala na ugotovljene potrebe in interese ciljnih skupin uporabnikov knjižnice.

Za doseg dolgoročnih ciljev nabavne politike bo knjižnica z nakupom gradiva v letu 2017 skušala:

- zadostiti splošnim potrebam okolja (različne starostne in druge ciljne skupine);
- izpolniti posebne potrebe okolja (posebne skupine uporabnikov);
- izpolniti informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja;
- razvijati branje in bralno kulturo;
- razvijati informacijsko pismenost uporabnikov;

⁶ Dosegljivo na:

http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/hitri_dostop/standardi_spl_k_sprejeti.pdf
f. S sklepom Nacioanalnega sveta z knjižnično dejavnost z dne 11. 9. 2014 podaljšano obdobje veljavnosti do 30. 4. 2017.

⁷ Priporočila ministrstva v Neposrednem pozivu za sofinanciranje nakupa knjižničnega gradiva v splošnih knjižnicah iz državnega proračuna v letu 2017.

- podpirati vseživljenjsko učenje in smotrno izrabo prostega časa;
- dopolniti zbirko domoznanskega gradiva;
- izpolniti strokovna priporočila o obsegu in sestavi knjižnične zbirke;
- omogočiti enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju knjižnice.

Pri nakupu gradiva v letu 2017 bo knjižnica upoštevala tudi naslednje kriterije:

- aktualnost knjižničnega gradiva,
- kvaliteto knjižnega gradiva
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- zastopanost različnih vrst knjižničnega gradiva,
- zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih.

3 VIRI IN FINANČNA SREDSTVA

Viri za nakup knjižničnega gradiva so: državni in občinski proračun ter lastna sredstva.

Vir sredstev	Predvidena višina sredstev za nakup gradiva v letu 2017 v EUR	Delež %
Sredstva Ministrstva za kulturo	19.633	18,33
Občina Tolmin	50.030,50	46,70
Občina Kobarid	14.746	13,77
Občina Bovec	16.716,50	15,60
Lastna sredstva	6.000	5,60
Skupaj	107.126	100

4 NAČRTOVANJE LETNEGA NAKUPA PO VSEBINSKIH KRITERIJIH

Knjižnica bo pri izboru gradiva v letu 2017 sledila vsebinskim kriterijem nabavne politike:

- ustrežanje splošnim potrebam lokalnega okolja
- ustrežanje posebnim potrebam lokalnega okolja
- podpora izvajanju dejavnostim knjižnice (spodbujanje bralne kulture, informacijsko opismenjevanje, druženje in medgeneracijsko povezovanje)
- aktualnost
- pokritost določenega tematskega ali predmetnega področja
- trajnostna vrednost
- domoznanstvo
- kvaliteta
- zahtevnostna stopnja gradiva

- relevantnost
- estetska vrednost
- uveljavljenost avtorja oz. založnika
- ujemanje z obstoječim gradivom

4.1 Načrtovanje nakupa glede na splošne značilnosti okolja

Značilnosti okolja (demografska in izobrazbena struktura, število šol, jezikovna opredeljenost, gospodarska razvitost, ostale kulturne institucije, ...), v katerem knjižnica deluje, so podrobneje opisane v Dokumentu nabavne politike. V letu 2017 ne predvidevamo večjih odstopanj od teh značilnosti.

Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin je kot splošna knjižnica namenjena vsem prebivalcem občin Tolmin, Kobaridu in Bovec. Z letnim dokupom bomo dopolnili in posodobili knjižnično zbirko tako, da bodo vsi prebivalci imeli možnost dostopa do najrazličnejšega in raznolikega gradiva.

Po podatkih Statističnega urada RS je dne 1. 1. 2016 na območju treh občin živelo:

Občina	Vsi prebivalci	Otroci 0-14 let	15-64 let	65 + let
Tolmin	11.281	1528	7.233	2.520
Kobarid	4.121	576	2.656	889
Bovec	3.124	372	1.998	754
skupaj	18.626	2.476	11.887	4.163
delež	100,00%	13,37	64,16	22,47
Slovensko povprečje		14,84	66,74	18,14

Za **predšolske otroke** kupujemo:

- kartonke, knjige za igranje in slikanice za prvo učenje in spoznavanje s knjigami
- neknjižno gradivo; risanke, pesmice in pravljice na DVDjih in CDjih
- serijske publikacije; Cicido, Zmajček,..
- knjige z velikimi tiskanimi črkami

Ob izboru upoštevamo kvaliteto ilustracij in besedila.

Za **osnovnošolce** kupujemo:

- slikanice, kratke zgodbe, poezijo, krajša in daljša prozna leposlovna dela, s katerimi želimo razvijati njihove bralne spretnosti in navade
- poljudnoznanstvena dela z različnih področjih, ki ga potrebujejo pri izpolnjevanju svojih šolskih obveznosti ali ukvarjanju z različnimi hobiji

- različna dela z mladostniško problematiko (odraščanjem, drogami, nasiljem..)
- risanke, filme in glasbo na CDjih in DVDjih
- različne serijske publikacije, tudi v tujih jezikih

Gradivo je na različnih medijih. Pozornost posvečamo kvaliteti vsebine, likovnim in jezikovnim prvinam, pri izboru so nam v pomoč ocene Pionirske knjižnice Ljubljana in nagrade „zlata hruška“.

Tudi v letu 2017 bomo nadaljevali z označevanjem otroških in mladinskih knjig, ki so prejele priznanje Zlata hruška, s posebno nalepko. S tem želimo spodbuditi izposajo kvalitetnih knjig. V letu 2016 smo v Knjižnici Bovec testno označili otroško leposlovje z žanrskimi piktogrami. Če se bo izkazalo za dobro prakso, bomo to storili tudi v ostalih oddelkih.

Za **srednješolce** kupujemo:

- gradivo, ki je v pomoč pri šolskih obveznostih (priprava referatov in seminarskih nalog, priprava na različna tekmovanja v znanju, priprava srednješolskih raziskovalnih nalog; gradivo za pripravo na maturo),
- gradivo, ki obravnava probleme odraščanja, oblikovanje osebne identitete (nasilje, odvisnost, motnje hranjenja, ...),
- gradivo, ki je v pomoč pri nadaljnjem poklicnem usmerjanju,
- gradivo, s tematiko za njihove prostočasne dejavnosti – glasba, šport, potovanja, ...
- različne serijske publikacije

Za **študente** kupujemo:

- strokovno literaturo, predvsem s tistih področjih, po katerih je največje povpraševanje v našem okolju (družboslovje, jezikoslovje, humanistika, ekonomija, organizacijske vede)

Za **odrasle uporabnike** knjižnica kupuje:

- gradivo različnih strok in znanstvenih disciplin v različnih jezikih,
- leposlovje vseh žanrov in slogov, predvsem v slovenskem jeziku,
- leposlovje v tujih jezikih (klasike ali aktualno leposlovje),
- poljudno gradivo za osebnostno rast, neformalno izobraževanje, kvalitetno preživljanje prostega časa,
- dragocenejšie in bibliofilske izdaje,
- kvaliteten izbor glasbe in igranih filmov na DVDjih in blue-rayih,
- vse gradivo, ki se navezuje na Posočje,
- leposlovje na drugih medijih (večje črke, zvočnice),
- splošno informativno in strokovno periodiko v slovenskem jeziku in revije v tujih jezikih,
- gradivo z informacijami javnega značaja.

Tudi **upokojemcem** je namenjeno raznovrstno gradivo glede na njihove interese, potrebe in okuse. Pri tem smo pozorni, da kupujemo gradivo, ki zagotavlja:

- ohranjanje mentalnih sposobnosti,
- spodbujanje aktivnosti in pozitivnega odnosa do življenja in starosti,
- zadovoljevanje potreb po specifičnih interesih starejše populacije,
- zadovoljno in kreativno preživljanje starosti,
- uporabo gradiva kljub fizičnim omejitvam (gradivo z velikim tiskom).

V letu 2016 smo s posebnimi nalepkami (Večji tisk) označili leposlovna dela z večjim in razločnejšim tiskom. Z označevanjem bomo nadaljevali tudi v 2017.

Pri nakupu gradiva upoštevamo tudi želje uporabnikov, ki jih lahko posredujejo preko obrazca na spletni strani knjižnice ali osebno v knjižnicah.

4.2 Načrtovanje nakupa glede na posebne značilnosti okolja

Glede na pretežno slovensko prebivalstvo bo knjižnica kupovala predvsem gradivo v slovenskem jeziku, izjemoma se bo v zbirko uvrstilo tudi strokovno gradivo v enem izmed evropskih jezikov, če ne obstaja ustrezno slovensko gradivo.

Zbirko tujejezičnega leposlovja in gradiva za učenje tujih jezikov bomo dopolnjevali predvsem v glavnih evropskih jezikih. Željo po bogatejši ponudbi tujejezičnega gradiva so izrazili tudi anketiranci v Raziskavi med člani, uporabniki in neuporabniki knjižnice, ki smo jo izvedli novembra 2015.

V letu 2017 bomo posebno pozorni na novitete z velikim tiskom. Zbirko tovrstnega gradiva želimo povečati predvsem na Potujoči knjižnici, ki obiskuje tri domove ostarelih, pa tudi v vaseh, ki jih obiskujejo, je velik delež ostarelega prebivalstva. V občini Tolmin bo s tovrstnim gradivom ostarele, invalidne in bolne prebivalce obiskovala Dostavna knjižnica.

Pri nakupu gradiva bomo upoštevali tudi želje ostalih naših rednih uporabnikov, kot so učenci Posebne šole, varovanci Varstveno delovnega centra ter zdravljeni odvisniki v Skupnosti Srečanje.

4.3 Načrtovanje nakupa glede na informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja

Knjižnica bo v letu 2017 knjižnično zbirko dopolnila z vrstami gradiva na različnih medijih, da bo v skladu s svojim poslanstvom lahko „zadovoljila intelektualne in kulturne potrebe občanov, podpirala vseživljenjsko učenje in razvijala pismenost ter tako prispevala k vsestranskemu napredku skupnosti in vsakega posameznika⁸“.

⁸ Dosegljivo na: <http://www.tol.sik.si/poslanstvo-in-vizija/>

Za zadovoljevanje **informacijskih potreb** okolja bomo kupovali:

- splošno informativno periodiko v slovenskem jeziku,
- gradivo z informacijami javnega značaja, še posebej obvestila lokalnih skupnosti
- dostop do elektronskih verzij informativne periodike

Za zadovoljevanje **izobraževalnih potreb** okolja bomo kupovali:

- poljudno in strokovno gradivo z različnih področji
- strokovno gradivo v tujih jezikih, kjer še ni tovrstnih del v slovenskem jeziku
- gradivo, namenjeno vseživljenjskemu neformalnemu izobraževanju in kvalitetnemu preživljanju prostega časa

Za zadovoljevanje **raziskovalnih potreb** okolja bomo:

- kupovali gradivo, ki se vsebinsko navezuje na Posočje (monografije, drobni tiski,...)
- podpirali bomo raziskovalno delo v okviru diplomskih in magistrskih nalog s področja Posočja
- izpopolnjevali zbirko in zapuščino Cirila Kosmača

Kulturne potrebe okolja bomo zadovoljevali z nakupom:

- kvalitetnega leposlovja domačih in tujih avtorjev
- kvalitetno produkcijo za mlade
- kvalitetnim filmskim in glasbenim gradivom
- z izborom kvalitetne strokovne literature s področja umetnosti (filmska, likovna in glasbena umetnost)

Knjižnica kulturne potrebe okolja izpolnjuje tudi z organiziranjem literarnih prireditvev, otvoritvami likovnih razstav, glasbenimi večeri in filmskimi projekcijami. Prireditveno dejavnost skušamo vedno povezati z našo osnovno dejavnostjo in aktualizirati obstoječo zbirko npr. pripravimo razstavo gradiva, ki se povezuje s prireditvijo, z nakupom dopolnimo opus posameznega avtorja, ki se predstavlja...

4.4 Načrtovanje nakupa gradiva za izvajanje dejavnosti

Dejavnosti za spodbujanje branja in bralne kulture

Knjižnica promocijo branja, predvsem slovenske izvirne produkcije, izvaja z dejavnostmi in projekti, ki so namenjeni različnim starostnim in zahtevnostnim skupinam.

V akciji Moja knjižnica – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, ki je namenjena spodbujanju tretješolcev k branju in rednemu obiskovanju knjižnice, bomo izpostavili kvalitetno izvirno in prevedeno produkcijo otroških leposlovnih del.

S projektom Primorci beremo primorske knjižnice že več let uspešno razvijamo bralno kulturo ter promoviramo izvirno slovensko prozo in poezijo. Knjižnica bo v letu 2017 kupila ustrezno število izvodov slovenskih del, ki se bodo uvrstila na seznam Primorci beremo 2017.

Na kvalitetno slovensko in prevedeno leposlovje, ki bi ga bralci sicer morda spregledali, opozarjamo tudi s storitvijo Priporočamo. Knjige so izpostavljene na posebnih policah ter nanje opozorimo v radijski oddaji ter na spletni strani knjižnice.

Naši knjižničarji bodo z zapisi o kvalitetnih knjigah sodelovali tudi pri ustvarjanju portala Dobreknjige.si.

Sredstva Ministrstva za kulturo bodo namenjena predvsem zahtevnejši in kvalitetni literaturi (humanistika, kvalitetno tuje in domače leposlovje, subvencionirano gradivo), ki jo skušamo različnim starostnim in interesnim skupinam približati s pomočjo teh akcij in projektov, pa tudi z razstavami nominiranih in nagrajenih del, obletnicami ustvarjalcev, promoviranjem v radijski oddaji Tvoja, moja, naša knjižnica⁹. Knjižne novosti predstavljamo tudi v prispevkih na lokalni TV postaji.

Informacijsko opismenjevanje

Knjižnica načrtuje, da bo v letu 2017 članom knjižnice preko portala Biblos na voljo okoli 550 naslovov e-knjig v slovenskem jeziku¹⁰. Naše uporabnike na tečajih Iskanje gradiva v e-katalogu COBISS/OPAC in storitve Moja knjižnica¹¹ praktično usposabljam, kako si lahko e-knjige izposodijo in naložijo na svoje prenosne naprave.

Uporabnikom omogočamo dostop do e-podatkovnih zbirk in jih na tečajih učimo, kako v njih hitro poiskati željeno informacijo.

Poleg izvedbe računalniških tečajev bo knjižnica dopolnila zbirko z gradivom s področja IKT tehnologij, s katerim bodo naši uporabniki lahko nadgradili svoje pridobljeno znanje, in jim tako pomagali k neformalni pridobitvi novega informacijskega znanja.

Dejavnost domoznanskega oddelka

uresničitev dolgoročnega projekta digitalizacije domoznanskega gradiva DEPO bomo v letu 2017 iskali in kupovali stare razglednice in fotografije z motivi naših krajev. Vizija domoznanskega oddelka je, da bi uporabnik našel popolno informacijo o svojem kraju v e-obliki. Našo kulturno dediščino želimo predstaviti na zanimiv, atraktiven način z uporabo sodobnih tehnologij, ki bi pritegnil tudi mlajše. Mladi bi na ta način spoznavali svoj domači kraj in utrjevali svojo lokalno pripadnost.

⁹ Dosegljivo na: <http://www.tol.sik.si/moja-tvoja-nasa-knjiznica/>

¹⁰ Poleg novih licenc bodo bralcem na voljo tudi naslovi knjig, ki smo jih kupili v preteklih letih in še nismo izkoristili licenc.

¹¹ Več informacij na <http://www.tol.sik.si/racunalniski-tecaji/>

4.5 Načrtovanje nakupa po kriteriju aktualnosti

Pri odločanju za nakup odloča aktualnost:

- čas izida (predviden je redni nakup tekoče knjižne produkcije skozi vse leto)
- avtorja (medijske odmevnost, obletnice, nagrade)
- tematike (tekoča družbena problematika)
- medija (e-knjige, DVDji,...)

Sledili bomo knjižnim novostim in se trudili, da bo čas med izidom gradiva in izposojajo čim krajši. S 1. 1. 2017 načrtujemo prehod na COBISS3/Nabavo, ki bo omogočil večji pregled nad postopkom naročanja.

Zbirko skušamo vsako leto aktualizirati tudi s preusmerjanjem manj pogosto izposojenega gradiva v skladišče. Neaktualno in zastarelo gradivo bomo odpisali.

Del gradiva, ki ga bomo izločili iz fonda, bomo ponovno uporabili za SeniKnjig. V letu 2016 smo na treh lokacijah v Občini Tolmin (pred planinsko kočjo na Razorju, ob jezeru Most na Soči in na kopališču na Slapu ob Idrijci) postavili hiške po podobi tolminskih senikov, iz katerih si obiskovalci lahko izposodijo rabljene knjige in revije. Seniki knjig so prve hiške s knjigami v Sloveniji, ki so registrirane v mednarodni mreži Little Free Library.

Večjo preglednost in zanimivost zbirke bomo skušali doseči z razdelitvijo skupin na podskupine ter z ustreznim označevanjem.

Zagotavljanje aktualnosti knjižnične zbirke je tudi ena od dolgoročnih strateških usmeritev¹² knjižnice na področju knjižnične zbirke, ki jo bomo skušali doseči z različnimi dejavnostmi.

¹² Opisano v Strateški načrt knjižnice <http://www.tol.sik.si/katalog-informacij-javnega-znacaja/>

5 NAČRTOVANA SESTAVA IN OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V LETU 2017 (brez e-knjig)

5.1 Načrtovana sestava in obseg nakupa glede na Standarde

	Po standardih	Načrtovano v letu 2017
Prebivalstvo		18.526
Število vseh enot vključno z e-knjigami		5.584
Število e-knjig		270
Število (fizičnih) enot knjižničnega gradiva	5.094	5.314
Brez e-knjig:		
Delež knjižnega in neknjižnega gradiva	90 % : 10 %	90 % : 10 %
Število enot knjižnega gradiva na 1000 prebivalcev	250	258
Število enot knjižnega gradiva	4.631	4.783
Število enot neknjižnega gradiva na 1000 prebivalcev	25	29
Število enot neknjižnega gradiva	453	531
Število vseh naslovov		2.415
Delež naslovov strokovnega gradiva	60,00%	60,00%
Število enot strokovnega gradiva		3.188
Delež naslovov leposlovnega gradiva	40,00%	40,00%
Število enot leposlovnega gradiva		2.126
Delež naslovov gradiva za otroke	25 – 30 %	26,00%
Število naslovov za otroke		628
Število naslovov periodičnega tiska v osrednji knjižnici	100	149
Povprečno število naslovov periodičnega tiska na posamezno knjižnico brez osrednje	40	42

5.2 Načrtovan obseg nakupa po organizacijskih enotah

Nakup gradiva za posamezno knjižnico se načrtuje glede na:

- sredstva, ki jih zagotovi posamezna občina,
- sredstva Ministrstva (po sorazmernem deležu števila prebivalcev),
- lastna sredstva.

Obseg nakupa za posamezno knjižnico se izračuna na podlagi povprečne cene, ki bo v letu 2017 za knjižno gradivo predvidoma 19,50 €.

Organizacijska enota	Število enot gradiva	Delež
Knjižnica Tolmin	2.519	47,40
Knjižnica Kobarid	772	14,53
Knjižnica Bovec	900	16,94
Potujoča knjižnica	1.123	21,13
Skupaj	5.314	100

5.3 Načrtovan obseg nakupa glede na priporočena razmerja

V skladu s strokovnimi priporočili načrtujemo nakup gradiva v razmerju 26 % naslovov otroškega in mladinskega gradiva ter 74 % naslovov gradiva za odrasle.

		odrasli	otroci in mladi
	100 %	74,00%	26,00%
število naslovov	2.415	1.787	628

V skladu s strokovnimi priporočili načrtujemo nakup gradiva v razmerju 60 % naslovov strokovnega gradiva ter 40 % naslovov leposlovja.

		strokovno	leposlovno
	100 %	60,00%	40,00%
število naslovov	2.415	1.449	966

Glede na obstoječo zbirko in potrebe okolja nakup strokovnega gradiva po UDK skupinah načrtujemo:

Enote strokovnega knjižnega gradiva									
0	1	2	3	5	6	7	80, 82.0	9	Skupaj
319	318	159	414	223	542	542	191	480	3.188

5.4 Načrtovan obseg nakupa glede na različne vrste gradiv

Obstoječo zbirko bomo dopolnjevali s knjižnim in neknjižnim gradivom v razmerju 90 % : 10 %. V skladu s strokovnimi priporočili načrtujemo nakup gradiva v obsegu:

- 258 enot knjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev
- 29 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev

Zbirko bomo dopolnjevali z neknjižnim gradivom, kot so: zemljevidi, glasbene zgoščenke (trajnejše vsebine), filmsko gradivo na DVD-jih (trajnejše vsebine), zgoščenke z otroškimi pesmicami in pravljičami ter razne risanke na DVD-jih.

Gradivo bomo glede na število prebivalcev in glede na zagotovljena sredstva razporedili v vse naše enote:

	št. enot gradiva	knjižno	neknjižno
	100 %	90,00%	10,00%
Knjižnica Tolmin	2.519	2.267	252
Knjižnica Kobarid	772	695	77
Knjižnica Bovec	900	810	90
Potujoča knjižnica	1.123	1.011	112
Skupaj	5.314	4.783	531

V osrednji knjižnici je načrtujemo 149 naslovov informativnega periodičnega tiska v letu 2017, ki jih bomo na pobudo uporabnikov in novosti na trgu zamenjali ali dopolnili z novimi naslovi. V naših krajevnih knjižnicah bo število periodičnega tiska v povprečju 42 naslovov na knjižnico (Kobarid 36, Bovec 56 in Potujoča knjižnica 33). V številu naslovov so zajeti tudi tiskani mediji, ki jih prejemo brezplačno (osrednja knjižnica 17, Kobarid 9, Bovec 12 naslovov).

Za domoznanski oddelek bomo načrtno kupovali tudi razglednice in fotografije z motivi naših krajev.

Na raznolikost medijev, ki jih vsebuje knjižnična zbirka, bomo opozarjali tudi z različnimi tematskimi razstavami (npr. ob potopisnih predavanjih Povratna vozovnica bomo pripravljali tematske razstave gradiva na različnih medijih; zemljevidi, vodniki, DVDji, popotniške revije...).

5.5 Načrtovan obseg nakupa e-knjig

V letu 2016¹³ je bilo članom knjižnice preko portala Biblos na voljo 488 naslovov e-knjig v slovenskem jeziku, kar je 27,7 % od vseh naslovov na portalu. Za večino teh e-knjig bodo licence veljavne tudi v letu 2017. V letu 2017 bomo zbirko e-knjig dopolnjevali z novimi naslovi. Načrtujemo, da bo zbirka e-knjig konec leta 2017 štela okoli 550 naslovov.

E-knjige se financirajo s sredstvi Ministrstva za kulturo v ta namen in lastnimi sredstvi. Povprečen strošek na e-knjigo bo v letu 2017 predvidoma 12,96 €.

¹³ Podatek z dne 20. 10. 2016.

	Sredstva za gradivo v letu 2017	Delež	Predvideno število enot	Delež
e-knjige	3.500,00 €	3,27%	270	4,84%
ostalo knjižnično gradivo	103.626 €	96,48%	5.314	95,16%
skupaj	107.126 €	100,00%	5.584	100,00%

5.6 Načrtovanje zastopanosti publikacij v javnem interesu in zastopanosti slovenskih založb

Knjižnica v letu 2017 načrtuje nakup vsaj 15 % naslovov publikacij v javnem interesu, ki jih je v zadnjem letu sofinancirala Javna agencija za knjigo v okviru založniških programov in projektov s področja kulture, v vsaki organizacijski enoti.

V izboru letnega nakupa bo zastopano vsaj 50ih slovenskih založb, da bomo s tem zagotovili dostopnost do raznovrstne in kakovostne založniške produkcije.

6 ZAGOTAVLJANJE ENAKE DOSTOPNOSTI KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA VSE PREBIVALCE NA OBMOČJU KNJIŽNICE

Enako dostopnost knjižničnega gradiva in informacij za vse prebivalce na področju delovanja Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin bomo v letu 2017 zagotovili:

- z ustrezno razvejano knjižnično mrežo
- s primernimi urniki in ustrezno odprtostjo vseh naših enot
- z učinkovitim, medsebojno povezanim delovanjem vseh enot
- s pretehtanim nakupom gradiva ter z enakomerno količinsko in vsebinsko razporeditvijo gradiva v posamezne enote
- z aktivnostmi za skupine s posebnimi potrebami

Uporabniki lahko obiskujejo osrednjo knjižnico v Tolminu, krajevni knjižnici v Bovcu in Kobaridu ter 80 postajališč Potujoče knjižnice. V okviru osrednje knjižnice deluje tudi dostavna knjižnica, ki enkrat mesečno obiskuje najbolj oddaljene in težje dostopne kraje. V tako organizirani knjižnični mreži je zajeta velika večina krajev na velikem, a redkeje poseljenem območju delovanja knjižnice.

Naše krajevne enote presegajo strokovna priporočila glede števila ur odprtosti. Urnik je prilagojen potrebam naših uporabnikov in ekonomičnosti delovnih procesov.

Vse štiri enote Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin delujejo kot enoten sistem, ki omogoča vsakemu uporabniku, da se včlani v katerikoli enoti, uporablja gradivo v katerikoli enoti, si ga v katerikoli enoti izposodi na dom in ga vrne v katerikoli enoti. Z avtomatizacijo vseh štirih enot, z

informacijami o gradivu v vseh enotah ter z izposajo med enotami je našim uporabnikom kar najhitreje na voljo vse gradivo v sistemu Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin, ne glede na to, za katero enoto je bilo kupljeno.

Knjižnica bo tudi v letu 2017 kupovala gradivo iz vseh UDK skupin in tako enakomerno dopolnjevala zbirko v vseh svojih enotah. V primeru, ko se knjižnica odloči za nakup manjšega števila izvodov, je gradivo prednostno uvrščeno v matično knjižnico. Zaradi enotne katalogizacije in sistema kroženja gradiva je tudi to gradivo dostopno uporabnikom v vseh ostalih enotah.

Knjižnica bo pri nakupu gradiva upoštevala tudi želje uporabnikov s posebnimi potrebami in potrebe nekaterih ciljnih skupin. Poleg otrokom in mladini knjižnica (mdr. akcija Moja knjižnica) posebno skrb namenja učencem Posebne šole, varovancem Varstveno delovnega centra, ostarelim v treh Domovih upokojeencev, zdravljenim odvisnikom v Skupnosti Srečanje.

Dostavna knjižnica, ki deluje v okviru matične knjižnice, pa s prilagojenim izborom gradiva obiskuje starejše, bolne ali invalidne prebivalce v oddaljenejših krajih.

7 SODELOVANJE Z DRUGIMI KNJIŽNICAMI

Primorske knjižnice bomo tudi v letu 2017 preko seznama Primorci beremo aktivno razvijale bralno kulturo ter promovirale kvalitetnejše izvirno slovensko leposlovje.

Primorske knjižnice sodelujemo tudi v projektu Primorci.si. V posebnih koticčkih v Knjižnici Tolmin uporabniki lahko brskajo po spletnem biografskem leksikonu. Vsak mesec pa v Primorcih.si izberemo osebnost iz lokalnega okolja in predstavimo njena knjižna dela, ki jih hrani knjižnica.

Sodelujemo tudi v vseslovenskem projektu Dobreknjige.si.

V okviru območnosti našim bralcem zagotavljamo brezplačno medknjižnično izposajo v študijske namene ter sodelujemo v medknjižnični izposoji z ostalimi slovenskim knjižnicam.

8 PROMOCIJA KNJIŽNIČNIH ZBIRK

Knjižnično gradivo promoviramo:

- v prostorih knjižnic:
 - s posameznimi akcijami in projekti (ure pravljic z Lisico Mico, Moja knjižnica, Primorci beremo, Primorci.si, Priporočamo ...)
 - z organiziranjem kulturnih prireditev in literarnih večerov
 - s tematskimi razstavami gradiva ob prireditvah in predavanjih (npr. Povratna vozovnica, Poskrbite za svoje zdravje ...)
 - z izpostavljanjem kvalitetnega gradiva na knjižnih policah, mizah
 - s pripravljanjem raznih razstav ali plakatov ob obletnicah, nagradah
 - s pripravljanjem raznih seznamov, zgibank, letakov

- preko spletne strani <http://www.tol.sik.si/> in FB <https://www.facebook.com/kcktolmin>
- z lastno radijsko oddajo Tvoja, moja, naša knjižnica na lokalni radijski postaji,
- s prispevki in izjavami za lokalno TV postajo
- s prispevki za lokalni časopis
- s SeniKnjig

Načrtovanje in izvajanje dejavnosti za promocijo knjižničnega gradiva je tudi eden od ukrepov Strateškega načrta knjižnice 2015-2020¹⁴, s katerim želimo povečati uporabo knjižničnega gradiva.

9 DOSTOPNOST DO INFORMACIJ O KUPLJENEM GRADIVU

Vse naše enote so opremljene z računalniško in drugo informacijsko komunikacijsko opremo, ki uporabnikom omogoča dostop do informacij v notranjem omrežju in na svetovnem spletu. Preko elektronskega kataloga COBISS/OPACa je tako vsem članom knjižnice omogočen tudi dostop do informacij o kupljenem gradivu. Iskanja gradiva in informacij v katalogu COBISS/OPAC se člani lahko naučijo na računalniških tečajih, ki jih organiziramo v jesensko-zimskem času.

Vsak mesec pripravljamo sezname leposlovnih in strokovnih novitet, ki so bralcem v vseh knjižnicah na voljo v tiskani obliki in na spletni strani knjižnice.

Na domači spletni strani knjižnice je na voljo tudi Seznam gradiva, kupljen s sredstvi Ministrstva za kulturo¹⁵.

10 Odstopanja od strokovnih priporočil pri načrtovanju

Pri načrtovanju nakupa gradiva za leto 2017 ni odstopanj od strokovnih priporočil.

Upoštevamo spodnjo mejo priporočenega deleža naslovov za otroke in mladino, saj je število otrok do 15 let v naših treh občinah nižje od slovenskega povprečja.

Načrt nakupa knjižničnega gradiva bo lahko v predvidenem obsegu in kvaliteti realiziran samo ob dejanski pridobitvi vseh načrtovanih sredstev.

V primeru znižanja načrtovanih sredstev se nakup gradiva po obsegu in sestavi premo sorazmerno zmanjša.

Jožica Štendler
direktorica

Tolmin, 4. 11. 2016

¹⁴ V celoti dosegljiv na: <http://www.tol.sik.si/wp-content/uploads/2014/11/Strate%C5%A1ki-na%C4%8Drt-Knji%C5%BEnice-Cirila-Kosma%C4%8Da-Tolmin-2015-2020.pdf>

¹⁵ Dosegljiv na: <http://www.tol.sik.si/seznam-gradiva-kupljenega-s-sredstvi-ministrstva-za-kulturo-v-letu-2015/>